

Адв. д-р Виктор Костов
Софийска адвокатска колегия
adv.kostov@mail.bg
Свобода за всеки
и други

04.04.2023 г.

ДО ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Rue de la Loi 200, 1000 Bruxelles, Belgium

НА ВНИМАНИЕТО НА:

Г-ЖА ВЕРА ЙОУРОВА

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
ЕВРОКОМИСАР ПО ЦЕННОСТИ И ПРОЗРАЧНОСТ

Г-Н ДИДИЕ РЕЙНДЕРС

ЕВРОПЕЙСКИ КОМИСАР ПО ПРАВОСЪДИЕ

Г-ЖА ХЕЛЕНА ДАЛИ

ЕВРОПЕЙСКИ КОМИСАР ПО РАВЕНСТВО

Г-Н ХУАН ФЕРНАНДО ЛОПЕС АГИЛАР

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО ГРАЖДАНСКИ СВОБОДИ,
ПРАВОСЪДИЕ И ВЪТРЕШНИ РАБОТИ, Европейски парламент

Относно: писмо на сдружение „Ние идваме“

до ЕК и Комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи
от 13.03.2023 г., подписано от адв. Николай Хаджигенов

Уважаеми европейски комисари и г-н Лопес Агилар,

Свобода за всеки е правозащитна и просветителска организация, която действа като проект на нестопанско юридическо лице, регистрирано в частна полза през 2002 г. Дейността ни включва изготвянето на правни становища по въпроси на правата на човека и основните свободи в рамките на страната и в международен план. Настоящото е изготвено в съгласие с изброените в края организации.

С настоящото писмо Ви информираме, че изложеното в писмото на сдружение „Ние идваме!“, адресирано до Вас, с дата 13.03.2023, е несъстоятелно от правна и фактическа гледна точка. Моля да не удовлетворявате искането в посоченото писмо от 13.03.2023, чиято цел е саботиране на върховенството на закона и подкопаване на стабилността на правната система както в България, така и в Европейския съюз.

Следват нашите аргументи.

Визираното тълкувателно решение на Върховния касационен съд не представлява заплаха за правовия ред и демократичните ценности

На първо място, Тълкувателното решение на Общото събрание на гражданската колегия на Върховният касационен съд (ТР на ОС на ГК на ВКС) № 2/2020 г., заявява, че „обективното материално право, действащо на територията на Република България, не допуска“ промяната на данни по гражданската регистрация „на молител, който твърди, че е транссексуален“. Така, в никакъв случай решението не е заплаха за европейските и демократични ценности, както алармистки твърди авторът на упоменатото писмо. Напротив, с това тълкувателно решение се утвърждава стабилността на правната система, в която личните емоционални и психически преживявания, свързани с индивидуалното възприятие на сексуалността на изключително малък брой хора, не се превръщат в източник на задължително възприятие на реалността по въпрос, за който не може да има спор, с оглед неговата безусловна установеност – половете на човека са два, мъжки и женски, и принадлежността към единия или другия не е въпрос на личен избор, а на обективна даденост.

Правата и достойнството на личността, била тя и „транссексуална“, са вече гарантирани с основното законодателство на страната, както и с възприетите и ратифицирани международни договори, и поети ангажименти, по въпросите на правата на човека. Правото на „сексуална ориентация“ е сравнително ново право, което не фигурира в основополагащите документи и източници на международно право по правата на човека, като Европейската конвенция за правата на човека и Всеобщата декларация за правата на човека, но е изведено в чл. 21 на Хартата на основните права на ЕС, която защитава от дискриминация. Право на „сексуална ориентация“ обаче не съществува и в основополагащите документи на ЕС, нито в Договора от Маастрихт от 1992 г.,¹ нито в договора от Амстердам от 1997 г., нито в договора от Ница, 2001 г. Право на „сексуална ориентация“ за първи път се появява в Договора от Лисабон (от декември 2007 г.), в чл. 56, касаещ недискриминацията. Ще отбележим, че през март същата година – 2007 – терминът „джендър идентичност“ или „полова идентичност“ са въведени в обръщение на най-високо ниво с неформалното представяне в Женева, на сесия на Съвета на ООН по правата на човека, на така наречените „Принципи на Йогиакарта“.² Последват европейски политически решения и документи, които прокарат тези принципи в рамките на Европейския съюз, вкл. в Договора за ЕС.

Това ново третиране на лични или групови възприятия за пола като политическа и правозащитна категория бележи нова и радикална промяна в посоката на защита на човешките права. То няма нищо общо със замисъла на правата на човека като отправна точка за защита на личността, свободата и човешкото достойнство от тиранична намеса на властите, действащи в услуга на идеологически силните на деня. Полът и сексуалното поведение не са политическа и публична категория, независимо че законът урежда някои аспекти на семейството, брака, отношенията между родители и деца и наследяването. Въпреки това, полът и сексуалните предпочитания и фантазии се превръщат в политическа и правна категория под предлога, че са

¹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=OJ:JOC_1992_191_R_0001_01

² <https://www.refworld.org/docid/48244e602.html>

„човешко право“. Този радикален завой в човешките права е едва от 15 години, докато моралните, религиозни и други правни традиции в уреждането на семейството и пола са от хилядолетия.

Въпросите за пола и семейството, и оттук – на гражданското състояние, са в суверенната юрисдикция на страните членки

На второ място, писмото напълно пренебрегва правната реалност, че, стъпвайки на Договора за европейския съюз, практиката на Съда на Европейския съюз (СЕС), и тази на Европейския съд за правата на човека (ЕСПЧ), ясно очертава независимостта на страните членки при решаване на въпросите на семейството, респективно и на тези, свързани с пола, съгласно своето вътрешно законодателство, култура и традиции (вж. чл. 4, и чл. 5, ал. ал. 1 и 2). В тълкувателното си решение ВКС е посочил практика на СЕС и ЕСПЧ в тази връзка, както и чл. 4, ал. 2 от ДЕС.³ Въпреки осезаемия политически натиск отделни страни членки да променят законодателството си така, че да възприемат тенденцията за предефиниране на пола и семейството, действащото европейско право защитава суверенните решения на всяка страна членка по въпросите на семейството и пола. ВКС правилно е приел, че такива въпроси са въпросите на гражданското състояние и юридическата смяна на пола. Така твърденията за нарушения на правата на човека и европейските ценности в посоченото писмо са в най-добрия случай подвеждащи.

Практиката на ЕСПЧ напоследък е насочена към едно крайно разширително тълкуване на смисъла на чл. 8 от ЕКПЧ. Целта на чл. 8 безспорно е да предпази личния и семейния живот на човека от прекомерна и репресивна държавна намеса. Чл. 8 на ЕКПЧ обаче не съдържа позитивна норма за защита на вътрешния психически живот на дадени лица, които имат поведение сякаш са от противоположния пол. Чл. 8 ЕКПЧ не е източник на позитивно право да се сменя пола по документи само по желанието и волята на молителя. Дали обществото или групи от него ще се съгласят да възприемат личността, която се счита за противоположния пол, като такава е въпрос на обществена нагласа и личен избор, но правото не съдържа изискване към законодателството да възприема лични психически преживявания, противоречащи на обективната действителност, като източник на правото.

Неуважително отношение към религиозните вярвания и ценности, и оттук към свободата на съвестта и религията – основни ценности на ЕС и на Съвета на Европа

Трето, от писмото на сдружение „Ние идваме!“ може да се заключи, че авторът му, както и самото сдружение, са движени от зле прикрит антирелигиозен сантимент и незачитане на правото на свобода на религията и съвестта. Фактът, че в писмото са изведени като нещо укоримо аргументите на решение на ВКС, които са позоваване на „морални и религиозни традиции“, е показателен. В сигнала се твърди, че „забраната (за юридическа смяна на пола – б.а.) е обоснована с установени „морални и/или религиозни норми и принципи“, независимо от факта, че не са източници на българското право“.

³ Вж. стр. 3 от ТР на ОСГК на ВКС 20/2020 от 20.02.2023 г.

Студентите от началните курсове по право изучават теориите за източниците на правото и са наясно, че моралът, обичаят, традициите, религиозните или атеистични възгледи и личната съвест на човека са фактори, формиращи светогледа и ценностите както на личността, така и на обществото. Именно от този светоглед и формираните от него идеи се запазват умовете и сърцата на участниците в законодателния процес и съответното законодателно тяло. Не Народното събрание е първичният източник на правото в България, а формираната общностна воля на базата на личните и общностни ценности. Тази общностна воля впоследствие се реализира чрез законодателния орган.

Доколко законодателството ще допусне определени ценности да формират законодателния процес, е въпрос на организация на този процес. Но да се отрече хилядолетната християнска религиозна традиция, наличието на определени морални задръжки, чиято основна цел е да се предпази обществото от увреждане и разпад, основани на опита и обективната реалност като източник на правото, заради 15-годишен подем в идеята за полова революция, е безотговорно.

Точно такава безотговорност и неразбиране на принципите на формиране на законодателната воля личи в цитираното писмо.

В допълнение, заимстваната в писмото фраза от статия в новинарски сайт, а именно: че „ВКС влиза в ролята Бог, който не винаги е категоричен при направата на човеците“, защото е приел, че полът има само бинарно значение, допълнително сочи към снизходително отношение към религиозните убеждения.

За отбелязване е, че богословската аргументация, освен цитираната по-горе карикатура на богословие във визираното писмо, изцяло отсъства от публичния, политическия и правния анализ на съществуването на право на сексуална ориентация, вкл. право на смяна на пола (юридически) на транссексуални.⁴

Принудени сме да цитираме Писанията, за да установим, че всъщност Бог е категоричен при направата на човеците: „След това Бог каза: „Да сътворим човека по Наш образ, по Наше подобие; и нека властва над рибите в морето, над птиците в небето, над добитъка и над цялата земя, над всички влечуги, които пълзят по земята“. И Бог сътвори човека по Свой образ, по Божиия образ го сътвори, мъж и жена ги сътвори“ (Битие 1:26-27).⁵

Новозаветното учение на Исус Христос също не оставя съмнение каква е християнската позиция относно антропологията и произхода на човека като мъж и жена (Вж. Матей 19:4; Марко 10:6).

Изопачено тълкуване на изразената в решението по въпроса за пола воля на Конституционния съд на България

⁴ Вж. ТР на ОСГК на ВКС ... стр. 8: „Подходът към решаването на този въпрос изисква научна преценка в повече от една област на познанието (биология, медицина, психология, социология, етика, право).“

⁵ Библия, Нов превод от оригиналните езици (с неканоничните книги) СБТ.

Освен всички други пороци в писмото на сдружение „Ние идваме“ като че ли най-яркият пример за изопачаване на действителността и на правото в него е аргументът за това какво е значението на понятието „биологичен пол“ според Конституционния съд (КС), по смисъла на Решение № 15/26.10.2021 г. по к. д. 6/2021. Тезата на авторите на писмото е, че това решение на КС третира пола като биологичен, тоест ставало дума за „биологични същества“, което означавало, че няма правен проблем мъж или жена да преминава юридически от единия пол в другия, съгласно чувствата си. Подобно тълкуване на решението на КС е превратно и няма нищо общо с установеното в решението на Съда, за когото „биологичен пол според Конституцията“ означава съобразяване с фактите при раждането на личността, които определят пола.

Същевременно, правният мир в лицето на държавата и обществото ще трябва да се съобразява с тези лични настроения и да променя гражданското състояние на молителя. Не се уточнява до колко пъти на година транссексуалният молител има право да иска от органите по гражданско състояние да му променят пола, тъй като вътрешното усещане за пол може да се промени повече от веднъж.

Тук наистина става дума за дискриминация, но неравното третиране е в полза на тази изолирана и привилегирована група; дискриминирано е обществото, което трябва да се подчини на това напускане на реалността. Също така е разклатена юриспруденцията, която разчита на фактите, хилядолетния опит, емпиричните доказателства и здравия разум относно човека като мъж и жена.

Балансът между обществения и индивидуалния интерес на транссексуалните е взет предвид от ВКС

Обективната реалност не се формира от нейното субективно възприятие и от отношението към фактите. Проблем възниква, когато цялото общество е принудено да се подчини на субективното възприятие на усещането за пол и на сексуалните предпочитания на една малка, но реално съществуваща група. Съобразяването с групата на транссексуалните при смяна на гражданското състояние (която изключва страдащите от полова дисфория) ще повлече след себе си искания за „правата“ на други групи съгласно тяхното вътрешно възприятие за обективната реалност.

Правата на човека са правна и политически приета фигура в демократичните общества за защита на личността и обществото от тиранично вмешателство в разумната свобода на личността да участва, или не, в обществения живот – целта е справедливост. Превръщането на правото на самоопределение в диктат с цел преференциално третиране на хора със сексуалната фантазия, че са от противоположния пол, ще има разрушително действие върху обществото и въобще върху концепцията за спазване на човешките права като основополагащ принцип.

В тази връзка, твърденията в процесното писмо на сдружението, че ВКС не е взел предвид баланса на личния и обществения интерес в своето тълкувателно решение, са несъстоятелни. С оглед цялостното решение и мотивите към него, ВКС е направил точно такава преценка на баланса.

Ограничено действие на Тълкувателното решение, допускащо бъдеща правна уредба на юридическата смяна на пола

Ще посочим също, че ВКС недвусмислено решава въпроса само във връзка с гражданското състояние и транссексуалния молител, в рамките на производството пред съда и административните органи. ВКС оставя широко отворена врата за това един ден транссексуалният субективизъм в правото да възтържествува: „Подобна промяна (на пола, чрез молба за промяна на гражданското състояние, записано в регистрите на държавата – б.а.) следва да се приеме за допустима само при детайлна законодателна уредба, каквато в момента липсва“.⁶ Така ВКС предоставя на законодателя да промени законите, при която промяна ВКС не вижда причина да се запази сегашното положение. Напускането на обективната реалност е въпрос на възможно политическо бъдеще, според ВКС, но не преди това напускане на реалността да завладее нужното мнозинство от народни представители в българския висш законодателен орган.

Частична основателност на сигнала от сдружението

Ще се съгласим единствено с тази част от писмото на сдружение „Ние идваме“, в която се обръща внимание, че не всички норми на ЕКПЧ са „самоизпълняеми“ в българското право, а имат нужда от опосредяване чрез вътрешно законодателство. Освен че ЕКПЧ е ратифицирана от България през 1992 г., твърдението за примат на правото на ЕС, но не и на ЕКПЧ, от страна на ВКС е погрешно. В ДЕС, чл. 6, ал. 2, е заложено, че Съюзът (ЕС) се присъединява към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи. Така спорът за примат на правото на ЕС, в сравнение с това на ЕКПЧ, ни се струва неоснователен. Достатъчно, за да се защити позицията, че ЕКПЧ не налага на държавите членки позитивно право за уважаване на молба за административноправна смяна на пола, е посочването, че нито чл. 8 от ЕКПЧ, нито която и да било друга норма от Конвенцията, съдържа такова право. То се извлича от разширителното тълкуване на чл. 8 от ЕКПЧ от страна на ЕСПЧ, което тълкуване е радикално, спорно и е нововъведение. Освен това вече споменахме, че СЕС и ЕСПЧ са категорични, че сферата на семейството и пола, в тази връзка и гражданското състояние, е извън задължителното действие на правото на Съюза.

Неяснота в исканата процедура и необоснованост на същата

Като цяло формална процедура за нарушение на правото на ЕС би могла да се задейства при случаи, в които страната членка не приложи мерки за въвеждането на европейска директива или не поправи предполагаемо нарушение на правото на ЕС. Не са налице условията за започването на такава процедура (formal infringement procedure) срещу България, защото не е налице, нито е посочена директива, която да е нарушена, нито е налице нарушение на правото на ЕС, доколкото то касае правата на човека.

⁶ ТР на ОСГК на ВКС 20/2020 от 20.02.2023 г., стр. 7.

С оглед на горното, молим за следното:

- Да установите, че цитираният в гореописаното писмо „казус“, свързан с ТР на ОСГК на ВКС 20/2020 г., не съществува и тълкувателното решение на съда не засяга основните принципи на ЕС – върховенството на правото и правата на човека;
- Да откажете образуването на „официално производство за установяване на нарушение на правото на ЕС“ чрез един валиден правен акт на върховен български съд, както е заявено в процесното писмо.

В допълнение можем да кажем, че въпросът за „самоизпълняемостта“ на нормите на ЕКПЧ в българската юрисдикция следва да бъде решен от Конституционния съд, с което да се предотвратят неясни тълкувания на съотношението на българското и европейското право в бъдеще.

Прилагаме списък на организациите, подкрепили настоящото изложение.

Оставаме на разположение за въпроси по повдигнатото от нас. Разчитаме на Вашия своевременен отговор.

С уважение:

Адв. д-р Виктор Костов
„Свобода за всеки“

*Заедно с организации, подкрепящи настоящото
(наименование, представляващ, седалище – по азбучен ред):*

Апостолска църква, Ангел Пелтеков, Пловдив

Българска протестантска църква „Нов живот“, Тимоти Отри, Свищов

Българска християнска баптистка църква, Иван Вълков, София

Движение „Жива вяра“, Мирослав Гуцало, Варна

Национален алианс „Обединени Божии църкви“, Анатолий Еленков, София

Национална гражданска инициатива „Граждани в защита на семейството и детето“, Севина Хаджийска, София

Национален християнски център, Светослав Петров, Пловдив

Общност на евангелските църкви на вяра, Иван Несторов, Пловдив

Сдружение „Български родителски централен комитет“, Людмила Дукова, София

Сдружение „Български център за защита и развитие“, Александър Димитров, София

Сдружение „Единение за семейството и децата“, Даниела Николова, Варна

Сдружение „РОД Интернешънъл“, адв. Владимир Шейтанов, Давид Александров, София

Сдружение „Теокрация“, Георги Павлов, Асеновград
Съюз на инвалидите и военнопострадалите, инж. Петър Велчев, София
Фондация „Светлина на Балканите“, Иван Вълков, София
Християнски мисионерски център – Видин, Явор Костов, Видин
Християнско общество за Реформация, Илия Илиев, Русе
Християнска църква „ДАВ България“, Данаил Танев, Сливен
ХЦ „Царско свещенство“, Станимир Тодоров, гр. Бяла, обл. Русе
Християнска църква "Осанна", Шегун Филипс, Пловдив